

Vállalati eredmény és eredményesség vizsgálata

dr. Gyallai Gábor, 2007

1

Kik és milyen információkat igényelnek?

- **Belső érintettek** - tulajdonosok, menedzsment, alkalmazottak - teljesítmény
- **Üzleti partnerek** - szállítók, vevők, kivitelezők, befektetők - vagyoni, pénzügyi helyzet
- **Hatóságok** - adóhatóságok, önkormányzat - a vállalkozások teljesítménye, szabályok betartása

dr. Gyallai Gábor, 2007

2

Információk forrásai

Belső források

- kötelezően előírt jelentések, kimutatások a törvényben meghatározott rendszerességgel és tartalommal (nyilvánosság)
- önként, belső használatra készített anyagok

Külső források

- cégbíróságok (céginformációs cégek, statisztikai kiadványok)
- tőzsdei cégek nyilvánosan (lapokban) megjelenő adatai
- bankinformációk

dr. Gyallai Gábor, 2007

3

Éves beszámoló tartalma

- **Mérleg** - állókép, **stock** jellegű mutató
- **Eredménykimutatás** - két mérleg közötti folyamatról, **flow** jellegű mutató
- **Kiegészítő melléklet**
- **Üzleti jelentés**
- **Cash flow** -(felhalmozott nyereségről) nem kötelező
- **Könyvvizsgálói jelentés**

dr. Gyallai Gábor, 2007

4

Mérleg

A mérleg a vállalkozás rendelkezésre álló vagyonának nagyságát, összetételét és eredetét mutatja meg egy adott időpontra vonatkozóan.

Mérleg	
Eszközök	Saját és idegen források

dr. Gyallai Gábor, 2007

5

1. **A. Befektetett eszközök (2-4)**

1. I. Immateriális javak
2. II. Tárgyi eszközök
3. III. Befektetett pénzügyi eszk.

5. **B Forgóeszközök (6-9)**

6. I. Készletek
7. II. Követelések
8. III. Értékpapírok
9. IV. Pénzeszközök

10. **C Aktív időbeli elhatárolások**

11. **Eszközök összesen (1+5+10)**

12. **D Saját tőke (13-17)**

13. I. jegyzett tőke
14. II. Tőketartalék
15. III. Eredménytartalék
16. IV. Előző évek áthozott vesztesége
17. V. Mérleg szerinti eredmény

18. **E. Céltartalék**

19. **F. Kötelezettségek**

20. I. Hosszú lejáratú köt.
21. II. Rövid lejáratú köt.
22. G. Passzív időbeli elhatárolás

23. **Források összesen (12+18+19+22)**

dr. Gyallai Gábor, 2007

6

A mérleg oldalai

Eszközök, aktívák alatt szerepelnek a vagyontárgyak felhasználásuk módja, a gazdálkodásban betöltött szerepük szerint.

A források, passzívák oldalon a vállalati vagyon eredet szerinti bontásban szerepel.

A forrás lehet **saját** (alapítói vagyon + fel nem osztott nyereség) vagy **idegen forrás**.

Eszközök (aktívák) = Források (passzívák)

dr. Gyallai Gábor, 2007

7

További összefüggések

Nettó eszköz érték = összes eszközérték - rövid lejáratú kötelezettség

Nettó könyv szerinti érték =

összes eszközérték - rövid lejáratú és hosszú lejáratú kötelezettség

= a vállalat önfinanszírozó képessége =

Saját tőke (saját vagyon) =

Eszközök - Idegen tőke(kötelezettségek)

dr. Gyallai Gábor, 2007

8

A mérlegből kiolvasható információk

1. Az eszközök összetétele
2. A saját és idegen tőke aránya
3. A rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek
4. Adósságállomány (hosszú lejáratú kötelezettségek)
5. Likviditás (pénzügyi helyzet)
6. Tőkeellátottság (a befektetett eszközök fedezettsége saját tőkével és hosszúlejáratú kötelezettségekkel)

dr. Gyallai Gábor, 2007

9

A likviditási mérleg

- Az eszközöket a mobilizálási lehetőség sorrendjében, a forrásokat az esedékesség szerint tartalmazza
- Statikus likviditási mérleg egy adott időpontra vonatkoztatott, dinamikus: összehasonlító, változás követés
- megállapítható a likviditási állapot, az eladósodottság mértéke

dr. Gyallai Gábor, 2007

10

Eszközök	Likviditási mérleg	Források
<p>I. Likvid eszközök (készpénz, látra szóló bankbetét, értékpapír)</p> <p>II. Mobil eszközök (egy éven belül behajtható követelések)</p> <p>III. Mobilizálható eszközök (Készletek)</p> <p>IV. Immobil eszközök</p> <p>a. helytelen gazdálkodásból (eladhatatlan készletek, behajthatatlan, határidőn túli követelések)</p> <p>b. befektetett eszközök</p>	<p>I. Azonnal esedékes követelés (bérek, TB, adó és szállítói tartozás)</p> <p>II. Rövid időn belüli kötelezettség (egy éven belüli szállítói állomány, kapott kölcsönök, rövidlejáratú hitelek)</p> <p>III. Hosszúlejáratú tartozások (beruházási hitel, kötvény tartozás)</p> <p>IV. Vissza nem fizetendő passzívák (saját tőke, évi eredmény)</p>	11

dr. Gyallai Gábor, 2007

Eredménykimutatás

Jövedelmező a vállalkozás, ha az értékesítési és egyéb árbevétel meghaladja az értékesítés költségeit és ráfordításait, eredménye nyereség.

Az **eredményességhez fűződő érdekek**:

- **tulajdonos** - osztalék, vagyon gyarapodás
- **vezetők** -juttatásai a tulajdonosi érdek teljesülésétől függnnek
- **alkalmazottak** - bér -a jövedelemtermelő képességtől függ
- **kollektív vállalkozási érdekeltség** - fejlesztés, forrása a nyereség és az écs.

dr. Gyallai Gábor, 2007

12

Az eredménykimutatás tartalma

- az adott időszakra vonatkozóan nyomon követi a vállalkozásba beáramló jövedelmeket és a költségeket, ráfordításokat
- a vállalkozási eredmény több szinten is értelmezhető (A, B, C, D, E, F)
- az eredmény a vagyon gyarapodását vagy csökkenését eredményezi, ezt a mérleg szerinti eredmény mutatja meg.

dr. Gyallai Gábor, 2007

13

Eredménykimutatás összköltség eljárással „A”

I. Értékesítés nettó árbevétele	Σ A Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye
+ II. Egyéb bevételek	+ Pénzügyi műveletek eredm.
+ III. Aktivált saját teljesítmények	- Pénzügyi műveletek ráford.
<u>Σ Üzemi (üzleti) tevékenység hozamai</u>	<u>$\pm$ B Pénzügyi műveletek eredm.</u>
- IV. Anyagjellegű ráfordítás	C Szokásos vállalkozási eredm.
- V. Személyi jellegű ráford.	+ Rendkívüli bevételek
- VI. Értécsökkenési leírás	- Rendkívüli ráfordítások
- VII. Egyéb költségek	<u>$\pm$ D Rendkívüli eredmény</u>
- VIII. Egyéb ráfordítások	E Adózás előtti eredmény
	- Adófizetési kötelezettség
	F Adózott eredmény
	+ Eredménytartalék igénybe vét.
	- Fizetett osztalék, részesedés
	<u>G Mérleg szerinti eredmény</u>

dr. Gyallai Gábor, 2007

14

Eredménykimutatás forgalmi költség eljárással „B”

I. Értékesítés nettó árbevétele	Σ A Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye
+II. Egyéb bevételek	+ Pénzügyi műveletek eredm. - Pénzügyi műveletek ráford.
<hr/>	<hr/>
Σ Üzemi (üzleti) tevékenység hozamai	$\pm$ B Pénzügyi műveletek eredm.
- III. Értékesítés közvetlen költségei	C Szokásos vállalkozási eredm. + Rendkívüli bevételek - Rendkívüli ráfordítások
<hr/>	<hr/>
Fedezeti összeg	$\pm$ D Rendkívüli eredmény
-IV. Értékesítés közvetett költségei	E Adózás előtti eredmény - Adófizetési kötelezettség
<hr/>	<hr/>
-V. Egyéb ráfordítások	F Adózott eredmény + Eredménytartalék igénybe vét. - Fizetett osztalék, részesedés
<hr/>	<hr/>
	G Mérleg szerinti eredmény

dr. Gyallai Gábor, 2007

15

Kiegészítő melléklet és az üzleti jelentés

- A kiegészítő melléklet olyan információkat tartalmaz, amely a beszámoló értelmezését, a valós kép megismerését segíti (az elmúlt évre vonatkozik).
- Az üzleti jelentés a vállalat pozícióját mutatja be a befektetők szemszögéből (inkább jövő orientált).

dr. Gyallai Gábor, 2007

16

Gazdasági hatékonyság

- A hatékonyság alatt az erőforrások felhasználásának gazdaságosságát értjük

- Képlete
$$G_h = \frac{H}{E} \quad \text{vagy} \quad \frac{E}{H}$$

ahol E = felhasznált erőforrás, H = hozam,
a hatékonyság csak összehasonlításban értelmezhető, naturáliákban is mérhető

dr. Gyallai Gábor, 2007

17

Jövedelmezőség

- Csak pénzürtékben mérhető, a bevételt és ráfordításokat folyó áron vesszük számításba.

- Képlete
$$J = \frac{\text{Eredmény}}{\text{Vetítési alap}}$$

- Minősítő elemzésre, összehasonlításra, a változások követésére, tendenciák megállapítására szolgál

dr. Gyallai Gábor, 2007

18

Eredménykategóriák:

- üzemi tevékenység eredménye
- szokásos vállalkozási nyereség
- adózott eredmény
- mérleg szerinti eredmény
- fedezeti összeg

Vetítési alap:

- értékesítés nettó árbevétele
- árbevétel + bevétel
- saját tőke összege
- lekötött eszközök nettóértéke + készletek
- összes eszközérték
- bérköltés
- személyi jellegű ráfordítások
- átlagos állományi létszám

dr. Gyallai Gábor, 2007

19

Jövedelmezőségi mutatók

$$\text{Átlagos fedezeti hányad} = \frac{\text{bruttó jövedelmezőség}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}} \cdot 100$$

$$\text{Tőőearányos adózott eredmény} = \frac{\text{adózott eredmény}}{\text{Saját tőők}} \cdot 100 \quad (\text{Osztalékfizetési képesség esetén a jegyzett tőke szerepel})$$

$$\text{Eszközmegtérítési mutató} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Eszközők összesen}} \cdot 100$$

dr. Gyallai Gábor, 2007

20

Hatékonysági mutatók

A hatékonyság az erőforrások felhasználásának gazdaságossága, a nemzetgazdaság, a vállalat, az egységek szintjén vizsgálható.

A tevékenységek hatékonysága függ az egyes elemek hatékonyságától és a tevékenységek arányaitól.

Hatékonyság= Hozam/Felhasznált erőforrás

Hozam vagy teljesítmény mutatók:

- az **értékesítés árbevétele** (külföldi + belföldi)
- a **bruttó termelési érték** = értékesítés nettó árbevétele - ELABÉ + Saját termelésű eszk. aktivált értéke +- STK állományváltozása

dr. Gyallai Gábor, 2007

21

Hatékonysági mutatók

• **Anyagmentes termelési érték** = bruttó termelési érték - anyagköltség - anyagjellegű szolgáltatások

• **Nettó termelési érték** = anyagmentes termelési érték - ÉCS

• **Hozzáadott érték** = személyi jellegű ráfordítás - ÉCS + adózás előtti eredmény

• **Vállalkozási pénzügyvédelem - cash flow** = adózott nyereség + (megtérülő) ÉCS

dr. Gyallai Gábor, 2007

22

Hatékonysági mutatók

Erőforrás felhasználások

- összes termelési költség
- átlagos állományi létszám
- éves bérköltség (élőmunka ráfordítás)
- termelésben lekötött eszközök/készletek átlagos mértéke
- lekötött eszközök nettó értéke
- összes eszközérték, stb.

$$\bullet \text{Komplex hatékonyság} = \frac{\text{Nettó termelési érték}}{0,15 \text{Eszközérték} + 1,8 \text{Béreköltség}}$$

dr. Gyallai Gábor, 2007

23

Parciális hatékonysági mutatók

Élőmunka hatékonyság: (1 főre jutó értékek)	$\frac{\text{Nettó termelési érték}}{\text{átlagos létszám}}$
Bérhatékonyság:	$\frac{\text{Hozzáadott érték}}{\text{átlagos létszám}}$ $\frac{\text{Nettó termelési érték}}{\text{Béreköltség}}$

dr. Gyallai Gábor, 2007

24

Parciális hatékonysági mutatók

$$\text{Eszközhatékonyság} = \frac{\text{Nettó termelési érték}}{\text{Lekötött eszközök átlagos nettó értéke}}$$

$$\text{Deviza kitermelési mutató} = \frac{\text{Export ért. Összes közvetlen költsége(Ft)}}{\text{Árbevétel devizában (USD, DEM)}}$$

$$\text{Termelési költség szint} = \frac{\text{Termelési költségek}}{\text{Bruttó termelési érték}} 100\%$$

$$\text{Tőkearányos vállalkozási cash flow} = \frac{\text{Vállalkozási pénzügyi jövedelem}}{\text{Saját tőke}}$$

Idősoros elemzés mutatja a vállalkozás hatékonyságának alakulását.

dr. Gyallai Gábor, 2007

25